

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

W. Borgdorff — Doorn

Het verlorene

„Want de Zoon des Mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden.”

(Lukas 19 vs 10)

De boodschap van de bijbel is op vele manieren samen te vatten. Een kernzin is b.v. dat God van Zijn kant de gemeenschap met ons zoekt door onder ons Zijn woning te stichten (tabernakel, later de tempel) en ons toegang te verschaffen door Jezus Christus (zie b.v. Hebr. 10 : 19-23).

Diezelfde gedachte van gemeenschap zoeken wordt in de bijbel ook naar voren gebracht wanneer verkondigd wordt, dat God in ons huis, ons leven wil komen. Dat is de kern van de geschiedenis van Zacheüs: „Heden moet Ik in uw huis vertoeven”.

Die geschiedenis wordt in de laatste zin (vs. 10) samengevat: „de Zoon des Mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden”.

‘Het verlorene’ — dat is typisch Lukas; hij vertelt ons van de verloren penning, de verloren zoon (hoofdstuk 15). Jezus Christus is gekomen om het verlorene te zoeken — dat is de boodschap volgens Lukas. Je vindt het overigens ook bij Paulus, in 1 Tim. 1 vs. 15. Dat is niet zo vreemd, die overeenkomst; Paulus werd immers op zijn zendingsreizen dikwijls vergezeld door de arts en evangelieschrijver Lukas.

Hij is gekomen om te zoeken en te redden. Dat zijn twee belangrijke woorden.

‘Zoeken’ — als je goed leest, dan merk je dat in ‘t begin Zacheüs echt aan het zoeken was. Op zoek naar de Here Jezus. Dat was niet zo gemakkelijk, want de grote menigte (kerk-)mensen stond hem in de weg. Ze gaven hem gewoon geen kans om de Here Jezus te ontmoeten! Dat was trouwens best te begrijpen: Zacheüs was een tollenaar, oppertollenaar nota bene — hij had kennelijk z’n draai gevonden in dat beroep; een man, die zich in dienst had gesteld van de vijand (de Romeinen) en z’n volksgenoten uitperste en zo zich verrijkte ten koste van zijn broeders.

Daarom hadden de Joden hem volkomen afgeschreven; met hem behoefde je geen rekening te houden. Zacheüs moet er dus een heleboel voor over hebben om Jezus te zien. Hij is een echte doorzetter bij het zoeken. Maar als de Here Jezus bij die boom komt, dan is er ineens een merkwaardige verschuiving. Zacheüs was op zoek, maar wordt gevonden. De rollen worden precies omgekeerd. Zo gaat dat als wij naar God gaan zoeken... dan blijkt dat Hij ons al gevonden heeft.

Jezus moet bij Zacheüs in huis zijn.

Bij een zondig man, inderdaad. Daar begrijp je niets van als je alleen maar naar Zacheüs kijkt.

Dat kun je alleen maar verklaren, als je let op Gods liefde en barmhartigheid, die in de Here Jezus gestalte krijgt. Gods genade, zonder voorwaarden vooraf.

Als Jezus in dat huis moet zijn, dan betekent dat meteen, dat alle onrecht het huis uit moet. De Here Jezus toelaten in uw huis, in je leven, dat heeft duidelijke gevolgen. Zacheüs begrijpt dat: als het met God weer goed is, moet dat z’n weerslag krijgen in de verhouding tussen de mensen onderling. Zacheüs maakt zoveel mogelijk het weer goed met z’n medemensen; hij vergoedt meer, dan Mozes heeft voorgeschreven (Lev. 5, 20 v.v. en Exodus 21, 37).

En dan klinkt het woord ‘redden’. Redding, behoud is er alleen, als we daadwerkelijk consequenties trekken uit Gods genade-woord.

„Omdat hij een zoon van Abraham is”. Dat is een merkwaardige uitdrukking. God trekt Zacheüs in Zijn gemeenschap, omdat hij tot Abraham, tot het verbond behoort. Zacheüs is verbondskind! Dat waren zijn volksgenoten allang vergeten. Dat gold, volgens hen voor een tollenaar, een verrader niet meer. Maar hier wordt zichtbaar, dat God dat niet vergeet. Hier blijkt, dat God inderdaad trouw, onwrikbaar trouw is aan Zijn verbond. Lukas laat zien: je mag tollenaars, d.w.z. verbondsverlaters niet over één kam scheren.

Onder hen zijn zoekers, zoals Zacheüs. We mogen hen niet in de weg staan. We moeten juist oog voor hen hebben, en hen zicht op Jezus bieden.

Nog een keer Paulus. Het is opval-

lend in het boek Handelingen, dat Paulus altijd eerst afgaat op Joden, Jodengenoten en vereerders van God. Voor hem zijn mensen buiten de gemeente geen egaal grijze massa. Ook de verbondsverlaters weet hij te vinden.

Wij kennen allemaal wel van die mensen, die ooit het teken van Gods verbond hebben ontvangen, maar die hun eigen weg zijn gegaan. We mogen ze niet afschrijven, ook niet, als hun leven zo duidelijk spreekt van verbondsverlating. We mogen ze niet op één hoop gooien. Er zijn er onder hen, die zoekers zijn, ook al leiden ze een leven, dat veel vraagtekens en misschien ook wel weerzin oproept.

IN DIT NUMMER

- 65 Ds W. Borgdorff,
Het verlorene
- 66 Prof. K. Veenhof,
In memoriam professor Veenhof
- 67 H. Strating,
Christen-zijn in een veranderende wereld
- 68 D. W. L. Milo,
Het zwarte schaap
- 69 Drs P. J. van Kampen,
De herder en de andere kudde
- 70 P. C. van Wijk,
Terloops ...

In memoriam professor Veenhof - 2

Enkele weken geleden hebben wij stilgestaan bij het overlijden van prof. Veenhof. Op vrijdag 11 februari is hij begraven. Graag wil ik het „in memoriam” van 3 weken geleden nu voortzetten met een verslag van de dienst van Woord en gebed die aan de begrafenis voorafging.

Het was alsof de tijd even stilstond, toen wij daar samenkwamen vanuit heel het land. De Nieuwe Kerk aan de Broederweg stroomde langzaam aan vol met oud-leerlingen van de overledene, predikanten van de Ned. Gereformeerde Kerken maar ook van daarbuiten, professoren in de theologie (zowel van de Christ. Geref. Kerken als van de Vrijg. Kerken — en daarbuiten), veel gemeenteleden en een grote familie.

Ik zou ook kunnen schrijven: het was even één grote familie. Vooral na afloop besef je hoe schaars de momenten zijn dat je met elkaar samenbent en hoezeer de overleden prof. Veenhof toch zoiets als een stamvader was in Israël. Dat laatste gold evenzeer ook voor prof. Jager die de dienst leidde. Hier mocht tenslotte ook de organist Klaas Jan Mulder niet ontbreken die de dienst in- en uitluidde met koralen van Bach. Ter inleiding „Ach bleib bei uns, Herr Jesu Christ” en ter uitleiding: „Wachet auf ruft uns die Stimme.”

Professor Jager preekte over 1 Thess. 5 : 1-11, „Kinderen des lichts” en na het slotlied 'Geloofd zij God met diepst ontzag' sprak de intussen ook al weer jaren professor geworden Klaas Veenhof een dankwoord namens de familie. Het was in feite een terugblik op het leven van zijn vader.

Beide toespraken, zowel van prof. Jager als van Veenhof hebben ons zeer getroffen. Ik zou ze niet graag willen onthouden aan een wijdere meelevende vriendenkring. Waar anders zou dat zijn dan in de lezerskring van 'Opbouw' waar prof. Veenhof zo vele jaren vanaf de allereerste aanvang zijn gaven gegeven heeft. Ik laat u de twee toespraken in omgekeerde volgorde lezen. Allereerst K. Veenhof over de persoon van zijn vader, daarna de beloften van het evangelie, ook over dit leven, zoals prof. Jager het ons voorhield. Deze laatste toespraak leest u dan in het volgende nummer.

W. G. Rietkerk

Familie, vrienden, belangstellenden,

Het Evangelie roept ons op om vooruit te zien naar de nieuwe aarde. Maar bij dit afscheid mogen we ook een ogenblik terugzien. Dankbaar, omdat vaders overlijden, verdrietig als het is, niet triest is. Hij is gestorven in volle vrede, in vertrouwen op Gods genade. Zijn krachten waren op, maar hij was niet levensmoe, tot het laatst geïnteresseerd, genietend van bezoeken en van wat hij nog kon lezen; de laatste boeken waren brieven van Luther en schetsen uit de Afscheiding. Zijn laatste levensjaren waren, ook na moeders dood en met toenemende ongemakken, goed. Hij klaagde nooit, en voelde zich veilig en thuis bij zijn dochter in Oudemirdum.

Met tachtig jaar kwam een eind aan een vol en rijk leven. Vaders ideaal, dienaar van het Woord te zijn, heeft hij na hard werken als onderwijzer, bereikt en het heeft zijn leven inhoud gegeven. Hij was ons daarin een voorbeeld, door de manier waarop hij zich voor wat hij belangrijk vond inzette en zich, ondanks diepe teleurstellingen, daar niet van af

liet brengen. Wij hebben het thuis met elkaar goed gehad, waarbij moeder, met haar sterke persoonlijkheid, geloof en humor, vooral in moeilijke perioden veel voor vader betekende. Vader heeft meegedaan aan en genoten van veel goeds in Gereformeerd Nederland vanaf de twintiger jaren en het heeft zijn leven en overtuiging gestempeld. Ondanks grote kerkelijke spanningen en depressies heeft hij zijn in wezen eenvoudige geloof en zelfs zijn idealen niet verloren. Het lijden aan de kerk heeft hem niet verbitterd.

Vader kende, van huis uit, een diepe behoefte aan harmonie, vertrouwen en goede verhoudingen. Hij was van nature geen vechter en zag geweldig op tegen de praktische consequenties van zijn overtuiging als dat een konflikt zou betekenen met de kerk die hij liefhad. Geen vechter, ondanks zijn gedreven en vooral door actuele kerkelijke ontwikkelingen in beweging gezette pen; hoeveel duizenden vellen heeft hij er niet mee volgeschreven in zijn fijne handschrift, want typen kon hij niet. Geen vechter ook ondanks zijn vurige preken en speeches, zijn

vlammende ogen (waarvoor kinderen in de kerk wel eens schrokken) en zijn indringende stem, die hij na een ernstige keelbloeding in zijn studenten tijd goed had leren gebruiken, totdat een chronisch tekort aan speeksel hem voor enkele jaren publiek spreken onmogelijk maakte. In zijn schrijven hield hij niet van persoonlijke aanvallen, en het ging hem om de zaak — het evangelie, de kerk — niet tegen zijn opponent. In zijn lange, soms wel te lange, uiteenzettingen wilde hij met de stukken en met argumenten overtuigen en winnen. Hij putte daarbij uit het Evangelie en uit de geschiedenis van de kerk, gebruik makend van zijn materiaal verzamelingen en zijn fenomenale geheugen. Vooral de periode van de Reformatie, en de 19e eeuw, die hij als weinigen kende, werden ten tonele gevoerd in discussies over leerstellige en praktische vragen. Maar ook de recente kerkgeschiedenis, waarin hij zelf zo pijnlijk betrokken was, kende hij; hij heeft die beschreven en geïnterpreteerd, met name in verzet tegen een opkomend „vrijmakingsgeloof”. Zijn voorliefde verplaatste zich geleidelijk van Kuiper en de Doleantie, naar de minder scholastieke Afscheiding en naar figuren als Willem van den Bergh, Helenius de Cock, Bavinck en Sikkkel. Hij gaf het niet op met de stukken aan te tonen hoe het vroeger was gegaan om daaruit voor de vaak niet erg originele actuele kerkelijke discussies, lering te trekken. Veel van zijn boeken zijn vanuit die visie ontstaan; ze bevatten waardevol historisch materiaal en zijn tegelijk toegepaste geschiedbeschrijving. Ze zijn in wezen een historisch gefundeerd, soms zeer bewogen appél voor het behoud van de ruimte en de kracht van het Evangelie en de vrijheid van de kerk, want vader was wars van scholastiek, en hiërarchie. Dat zo'n appél, juist in konfliktsituaties, vaak geen merkbaar effect had, heeft hem veel verdriet gedaan en hem wel neerslachtig gemaakt. Maar zijn boeken betekenden ook dat hij zijn getuigenis gegeven had, het van zich had afgeschreven. Hij kwam zo weer over de decepties heen, en gaf zijn werkwijze niet op, omdat hij zich zo verbonden voelde aan de kerk en een boodschap wilde uitdragen.

Die drang werd vooral wakker als hij voor de kerk gevaarlijke symptomen bespeurde, onbijbelse grondmotieven, die hij ook door zijn filosofische scholing, waarvoor hij de Calvinistische Wijsbegeerte altijd dankbaar is gebleven, scherp onderkende. Gedurende zijn laatste jaren richtte die drang zich tegen het leninistisch-marxisme, dat hij door grondige studie leerde kennen als een ideologie met de pretenties van een pseudo-religie, waartegen Christenen zich om des levens wil dienden te weren. Hij verzette zich trouwens zijn leven lang tegen allerlei

-ismen, vooral ook op kerkelijk gebied: subjectivisme, dat het zwaartepunt van de belofte van het Evangelie verlegt naar de menselijke ervaring en de volkomenheid der sacramenten aantast; confessionalisme, waarbij het gelovig spreken van de kerk in haar belijdenis als norm voor het geloof gaat wedijveren met het levende woord; kerkisme, dat de geschiedenis van eigen instituut canoniseert en de kerk tussen God en zijn Woord en de gelovige in dreigt te zetten.

—o—

Vaders leven was zo in grote, wellicht te grote mate bepaald door de kerk en de theologie. Vrijwel al zijn dagen — die 's morgens om zeven uur achter zijn bureau begonnen — waren erdoor gevuld, waardoor zijn hobby's verdwenen. Hoe vaak heeft hij gepreekt, gespeesd. Hoeveel schreef hij niet in kerkelijke bladen en andere organen. Ook zijn hoogleraarschap was niet in de eerste plaats beoefening van theologisch vakmanschap, maar betekende werk in en voor de kerk, en dat niet alleen via zijn preekcolleges. Het was denk ik een roeping en tegelijk een boeiende aktiviteit, gevoed door de drang om uit te dragen wat hij ontdekte en te waarschuwen voor wat hij als gevaar onderkende. Het leverde hem veel goede kontakten en vriendschappen op, maar ook tegenstand.

Maar er was — want hij was een praktisch man, die iets kon organiseren — ook het werk in de praktijk, vooral ten dienste van de diakonieën en de Stichting Geref. Kinderbescherming. Hij verdiepte zich grondig in sociale en juridische vragen en wetten en adviseerde veel over de ABW, de voogdij, het kinderrecht en de jeugdzorg. Ik denk dat hij het fijn vond om naast al het spreken en schrijven iets konkreet te kunnen doen aan de nood en gebrokenheid, die de gemeente op haar weg vindt; „om wel te doen”, als „Dienst” van de Kerk.

—o—

Het was voor iemand met een sterk reformatorisch-bijbelse instelling een bittere ervaring dat er in de kerk tot tweemaal toe voor hem geen plaats was, tenzij met aanvaarding van onrecht en met verloochening van wat hij wezenlijk vond voor zijn geloof. Het heeft hem depressies bezorgd, ook omdat hij in vrienden en leerlingen werd teleurgesteld. Des te blijer was hij als hij binnen de gereformeerde gezindte, van welke kerkelijke signatuur ook, evangelische herkenning en waardering vond. Zijn boeken, „Om de Unica Catholica”, „Eén herder, één kudde”, „Om kerk te blijven”, getuigen van een echt bijbels-oecumenische instelling. Veel kontakten zijn

vooral na 1968, toen er ondanks alle verdriet toch een soort last van hem afviel, gelegd of na lange tijd weer aangeknoopt. Vol overtuiging deed hij ook mee met de oprichting van de Evangelische Bijbelschool, een opleidingsmogelijkheid in nieuwe vorm. Hierzeer hij ook was gestempeld door de geestelijke ontwikkelingen der dertiger jaren en de vrijmaking, hij had niet de behoefte het eigene, in theologisch of kerkelijk opzicht, naar voren te schuiven, tot *sjibbolèt* te maken. De trieste geschiedenis der vrijgemaakte kerken was een waarschuwing geweest. De strijd voor de doorwerking van het Evangelie vandaag moest z.i. op geestelijke wijze gevoerd worden, door allen samen die één in het geloof zijn.

Aan die goede strijd heeft hij, met zijn gebreken en eigenaardigheden, zeker niet als held, maar met een eerlijke consciëntie en veel inzet, mee-gedaan. Nu ruste hij in vrede. Hij heeft, met de woorden van een negro-spiritual die hem lief was, „de strijd gestreden, hij is aan het einde van de reis gekomen”. Moge God, genadig, zeggen „wel gedaan”.

K. Veenhof

Dromen

In mijn leven zijn er bepaalde dromen, die regelmatig terugkeren. Vaak heeft dat te maken met de oorlog 1940-1945. Dat zal wel niet zo vreemd zijn voor iemand van mijn generatie. En ik hoef niet aan een van de priesters van de psychiatrie te vragen wat dat toch wel te betekenen heeft.

Soms droom ik ook over de kerk. Het nare en ontdekkende is dat dromen over de kerk toch nachtmerries zijn. Dat dromen over de oorlog nachtmerries zijn is wel vanzelfsprekend. Maar over de kerk! Nu, een droom over de kerk kreeg ik in de nacht die volgde op de dag van het overlijden van Professor Kees Veenhof. Het was een hele nare droom. Ik was blij dat ik wakker werd. Ik droomde dat alle mogelijke mensen, die me lief en dierbaar waren, zeiden dat ze nooit meer in de kerk wilden komen en ook dat ze vooral niet meer bij mij wilden komen. Mijn praatjes over klassiek-gereformeerd waren ze spuug zat.

Ook voor deze droom hoefde ik niet op reis om te gaan vragen naar het hoe en wat. Ik was die dag

H. Strating — Woerden

Christen-zijn in een veranderende wereld

De wereld lijkt de afgelopen tientallen jaren in een stroomversnelling geraakt te zijn. Vooral in economisch opzicht. In enkele tientallen jaren heeft m.n. onze westerse wereld zich vanuit de chaos van twee wereldoorlogen ontwikkeld tot een verzorgingsstaat „van de wieg tot het graf”. Maar nog voordat we aan de toegenomen welvaart zijn gewend tekent zich een nieuwe crisis af waarvan de omvang zich nog slechts laat schatten. Maar ook in moreel opzicht. Normen en waarden lijken zich in hetzelfde tempo te wijzigen. En er zijn meer terreinen te noemen: wetgeving, bewapening, technologie. Terreinen waarop de veranderingen elkaar zo snel opvolgen, dat we het gevoel krijgen erdoor platgewalst te worden. En in deze veranderende wereld wordt de vraag naar het christen-zijn gesteld. Een vraag waarop in allerlei verbanden een antwoord gezocht wordt: in de kerken, in christelijke politieke partijen, in de christelijke vakbeweging, op de christelijke scholen. Opvallender dan de antwoorden die gevonden worden zijn de vaak volstrekt tegenovergestelde richtingen waarin het zoeken naar het antwoord op de vraag naar het christen-zijn uitkomt. Van star conservarisme tot scherp radicalisme.

Geen nieuwe vraag

Het is goed zich te realiseren dat de vraag naar het christen-zijn geen nieuwe vraag is. Ook de wereld waarin de vraag beantwoord moet worden is geen nieuwe wereld. En zelfs de veranderingen die de wereld ondergaat zijn in wezen niet nieuw. Wie een blik in de wereldgeschiedenis werpt raakt al gauw onder de indruk van de vele veranderingen die zich voortdurend voltrekken. De opkomst en neergang van vele wereldrijken, opeenvolgende oorlogen, afwisselende armoede en rijkdom,

zowel economisch als cultureel, de ontdekkingsreizen, de vernieuwende uitvindingen. De wereldgeschiedenis blijkt een aaneenschakeling te zijn van diepgaande veranderingen in mogelijkheden en omstandigheden van de mens. Nieuw is vandaag wellicht het tempo waarin de veranderingen zich voltrekken. Niet de veranderingen zelf. Ook niet in moreel opzicht. Er kan dan ook niet met recht gesproken worden van een scheiding van twee werelden: een christelijke en een gesecculariseerde wereld. Mondiaal niet, maar ook nationaal niet. Over het eerste zal wel-

licht niet veel verschil van mening bestaan; over het laatste waarschijnlijk meer. Toch beschrijft zelfs de Nederlandse — laat staan de westerse — geschiedenis geen periode die als christelijk aangeduid mag worden. Misschien een periode waarin de kerk bloeide of zelfs een periode waarin het geloof groeide. Maar niet een periode waarin de samenleving — de Nederlandse of de westerse — dichter stond bij Gods bedoeling met mens en wereld. Daarvoor bevat de westerse en ook de Nederlandse geschiedenis teveel zwarte bladzijden. Bladzijden van sociale wantoestanden, kolonialisme en zucht naar bezit en eigendom. Laten we toch niet te gemakkelijk op grond van het heden tevreden terugzien op het verleden. Zijn veel problemen van vandaag niet een direct gevolg van handel en wandel van vorige generaties?

Geen ivoren toren

Afstand nemen van een vermeend christelijk Nederland betekent ook afstand nemen van de wat ivoren-toren-achtige benadering van de vraag naar het christen-zijn. De ivoren-toren-achtige benadering van de christen die de wereld om zich heen als het ware op afstand ziet veranderen. De veranderingen voltrekken zich en de christen bepaalt zijn houding ertegenover. Een benadering waarin de christen de rol van „lijdend voorwerp” speelt: anderen bepalen de koers van de ontwikkelingen en de christen bepaalt zijn houding hier tegenover. Het is echter de vraag of dit „plaatje” wel zo reëel is. Zijn christenen — en niet-christenen — niet veeleer „meewerkend” dan „lijdend voorwerp” als het gaat om de ontwikkelingen in de wereld? Wonen ze niet in één buurt, werken ze niet in één onderneming, leven ze niet in één staat, vormen ze niet één samenleving, één wereld? Mogen christenen zich dan wel beschouwen als lijdend onder de veranderingen in de wereld of moeten christenen zich veeleer als meewerkend aan de veranderende wereld beschouwen? Misschien dat hiertegen nogal wat is in te brengen. Christenen zijn immers niet van deze wereld. En de loop van de geschiedenis lijkt toch meer door anti-christelijke krachten bepaald te worden? Toch moeten we de inbreng en invloed van christenen in verleden en heden niet onderschatten. Laten we onze eigen plaats in het dagelijks leven er maar eens op nagaan. Hoeveel mogelijkheden worden ons ook vandaag niet nog geboden om invloed uit te oefenen op politiek, maatschappelijk en economisch terrein. Die mogelijkheden op zich maken al dat christenen medeverantwoordelijk zijn voor de wereld waarin ze leven. Immers: zolang we mee kunnen beslissen zijn we medeverantwoordelijk. Of we willen of niet. Laten we ook in dit opzicht niet te gemakkelijk vervallen tot een zeker doemdenken, terwijl we mogelijkheden om mee te praten, mee

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

bezig geweest met Professor Veenhof. Met zijn leven. Het zijne en het mijne hebben wat de kerk betreft een gelijk patroon vertoond, zij het op een verschillend niveau. De hoerastemming van de Vrijgemaakten heb ik nooit gekend. De Heer zij geprezen. De Gereformeerde Kerken waren me te dierbaar en te veel gereformeerde mensen bleven maar waar te zaten. Ik ben altijd dankbaar geweest dat God me de moed heeft gegeven om me vrij te maken. Maar het was wel een droeve noodzakelijkheid. Voor dit gevoelen kon ik terecht bij Prof. Veenhof. Hij kende dat. Hij was liever als Jeremia die weende over de puinhopen van Jeruzalem dan als iemand die tegen de puin-

hopen aantrapte. Maar puinhopen waren het en zijn het.

Iets dergelijks overkwam me weer aan het einde van de zestiger jaren. Maar het overkwam Veenhof en Jager in Kampen in een verheugde mate. Iets van die moeite en dat verdriet heb ik gezien bij Veenhof. En ik onderging het zelf. Dat is dus de verklaring van mijn droom.

Niet zo vreemd. Maar het bracht me wel weer alle pijn te binnen. Men heeft wel eens gesproken over wat erger is: bloedige of niet-bloedige vervolgingen. Ik denk dat zo iets niet te beslissen is. Het is maar goed ook dat we het zelf niet kunnen beslissen. We zouden toch maar verkeerd kiezen. Maar wel is zeker: Gods vervolgdde kinderen, waarvan Veenhof er één was, hebben het meest te lijden gehad van mede-christenen. Niet van Hitler heeft Shrilder het meest geleden, maar van de Gereformeerde Kerken. Niet van Rooms-Katholieken of Hervormden heeft Veenhof geleden, maar van gereformeerde mensen, die zijn profetisch spreken niet langer konden verdragen. Wie zou niet wenen! Maar ik kan niet laten te dagdromen over de eenheid van de klassiek-gereformeerden.

te denken en mee te beslissen onbenut laten.

Christen-zijn = mens-zijn

In het voorgaande is de vraag naar het christen-zijn op de achtergrond geraakt. Onze medeverantwoordelijkheid met de gehele mensheid voor de veranderende wereld waarin we leven plaatst ons dan ook in de eerste plaats voor de vraag naar het mens-zijn. Christen-zijn is in de eerste plaats mens-zijn. Mede-mens-zijn met anderen en niet alleen met mede-christenen. De vraag naar het christen-zijn wordt wel eens te gemakkelijk gebruikt als een alibi om zich te kunnen onttrekken aan het mens-zijn. En daarmee aan de medeverantwoordelijkheid voor de ontwikkelingen en veranderingen in de wereld. De medeverantwoordelijkheid — met christenen en niet-christenen — voor de veranderende wereld wordt door het christen-zijn niet weggenomen. Het christen-zijn legt geen beperkingen op aan de medeverantwoordelijkheid. Integendeel. Het geeft het juist een diepere inhoud. Het verdiept de medeverantwoordelijkheid voor de wereld waarin wij leven tot het rentmeesterschap over Gods Schepping die de mens is toevertrouwd. We zijn niet langer mede-verantwoordelijk voor onze wereld, maar voor Zijn wereld. Christen-zijn kan dan ook niet leiden tot het nemen van afstand van de wereld en van de medeverantwoordelijkheid voor de wereld. Integendeel: het moet de betrokkenheid bij de wereld en de veranderingen erin juist aanscherpen. Evenals het de medeschuld aanscherpt aan veranderingen die de wereld verwijderen van Gods bedoeling ermee. Christen-zijn mag dan ook niet leiden tot berusting in scheefgetrokken verhoudingen tussen rijk en arm, macht en onmacht, overvloed en honger. Het moet leiden tot verontrusting erover, zeker voor die verhoudingen waarin wij ons als westerse mens steeds aan de positieve kant blijken te bevinden! Christen-zijn is mens-zijn. Dat heeft vergaande consequenties voor het denken over opvoeding, onderwijs en politiek en maatschappelijk handelen.

Geen christelijk isolement

De snel toenemende veranderingen in de wereld en het toenemende gevoel hierop een afnemende invloed te hebben kunnen er gemakkelijk toe leiden dat christen-zijn en mens-zijn gescheiden worden. Christen-zijn is dan geen verbijzondering, geen verdieping meer van het mens-zijn. Christen-zijn wordt dan bijna tegengesteld aan mens-zijn. De christen staat dan niet meer als mede-mens in de wereld, maar als christen tegenover de mensheid en zijn wereld. De christen is dan ook niet meer geroepen om samen met zijn mede-mensen de ontwikkelingen in hun wereld mede te bepalen en te beïnvloeden. Christenen die-

nen de ontwikkelingen in de wereld om hen heen te toetsen aan Bijbel en belijdenis. Ook christelijke opvoeding, christelijk onderwijs en zelfs christelijke organisatie-vorming kan voornamelijk hierop gericht zijn. Gericht op het afschermen van christenen — veelal bepaalde christenen —, het „zuiver” houden van de eigen identiteit, de eigenheid van de groep en het toetsen van ontwikkelingen en veranderingen in de wereld aan de gekozen uitgangspunten. Op grond van het voorgaande moet zo'n christelijk isolement afgewezen worden. Christen-zijn is immers in de eerste plaats mens-zijn. Mens-zijn met de mede-mens in medeverantwoordelijkheid voor de veranderende wereld. Daarin past zo'n christelijk isolement niet. Daarin past geen isolement waarin afstand wordt genomen van de medeverantwoordelijkheid voor de veranderende wereld. Niet van christenen en niet van niet-christenen. Als christen-zijn in de eerste plaats mens-zijn is, dan zullen christelijke opvoeding, onderwijs en organisatie-vorming gericht moeten zijn op christen-zijn in de wereld in medeverantwoordelijkheid vóór de wereld.

Een christelijk perspectief

Christelijke opvoeding, onderwijs en organisatie-vorming moeten gericht zijn op de samenleving. Op de mens in de samenleving met zijn verantwoordelijkheid voor de samenleving. Het zal een perspectief moeten bieden voor de samenleving; voor de veranderende wereld. Het zal niet naar binnen, maar naar buiten gericht moeten zijn. Christen-zijn betekent dan ook een boodschap hebben voor de samenleving. Dé Boodschap — het Evangelie — hebben voor de samenleving. Dat betekent dan ook een antwoord hebben op de veranderingen in de wereld. Dat betekent een antwoord hebben op morele vraagstukken, maar óók op vraagstukken van werkgelegenheid, inkomensverdeling, bewapening, technologie enz. Dat betekent concrete antwoorden geven op vragen van deze tijd. Dat vraagt een voortdurende beninning op de boodschap van het Evangelie voor de wereld van vandaag. Dat vraagt ook een voortdurende bereidheid tot daadwerkelijk handelen, waarbij samenwerking met anderen — ook met andersdenkenden — niet bijvoorbeeld uitgesloten hoeft te worden. Niet uitgesloten mag worden. Als christen-zijn mens-zijn is dan is samenwerking zelfs geboden. Om meer dan één reden. Immers: christelijk perspectief kan eerst dan echt tot zijn recht komen als het gericht wordt op de ander, juist op de andersdenkende mede-mens. Om die reden hoeft bij het christelijk onderwijs en in de christelijke organisaties niet de beslotenheid of geslotenheid maar mag of moet de openheid opvallen. Mits die openheid berust op de zekerheid van het Evangelisch uitgangspunt.

D. W. L. Milo — Dalmally

Het zwarte schaap

Dit wordt geen leuk verhaal.

Elke boer heeft wel eens een zwart schaap. Elke familie wel een lid, waarvoor men zich gêneert. Elk fatsoenlijk dorp heeft zijn out-cast, zijn verworping. Zo ook ons dorp. Door en door fatsoenlijk, maar met een enkele verloren zoon, van wie men het beste hoopt.

Ons zwarte schaap heette Rab. Verloren, verdreven of weggelopen uit Ierland. Een wondere figuur. Geen werk te vuil en geen boodschap te ver. Aan onze weg, heel aan het verre eind, woonde hij in bij Dougie, een oud-politieman. Je wist nooit of die oude een wakend oogje op Rab hield, of hem als knecht in dienst had, of hem gewoon niet kwijt kon raken. Kwam je op zaterdagmorgen bij de brigadier om groente, dan kon je Rab aantreffen: in de keuken, hangend op twee stoelen of gewoon op de grond. Meestal bezig zijn kater met bier weg te werken. Dougie vond het niet leuk, als wij zijn huisgenoot zo in kennelijke staat aantreffen en troonde ons gauw mee naar de groentetuin.

Inlichtingen kon je niet loskrijgen: wie Rab was, waarom hij altijd op vrijdagavond zijn weekloon verdronk en of we hem daar samen niet van af konden krijgen. Rab was een Ier (zijn naam zei het trouwens al) en Rab was zoals hij was: gewoon Rab. Maar verder een vrolijke, ongeschooren, onverzorgde vrijgezel, tegen de zeventig, meestal op de trekker, met een kar vol mest achter zich, of werkend op het land, groenten verbouwend voor zijn baas, of bezig met een kardwei voor Andy, of voor het hotel, voor een verhuizing of wat ook.

In de kerk zag je hem zelden. Eigenlijk alleen op een begrafenisdienst, waar receptie en vrij drinken op volgen. Rab zou geen vlieg kwaad doen, had een vreedzame dronk over zich, maar zijn deugden konden op een postzegel worden genoteerd.

Kwamen we op vrijdagavond eens laat thuis, dan zei H.K.H. — bij het rondje om de kerk — voorzichtig aan, denk om Rab. En ja, dan stond hij daar ineens midden op de weg, in zeer kennelijke staat, niet wetend of hij rechts of links moest vluchten en tenslotte maar beide armen opstekend in een gebaar van: ik geef me over, spaar mijn leven zo mogelijk. En dat deden we maar al te graag.

Enkele keren kon ik hem in de auto laden en thuis afleveren. Ik had dat anderen zien doen en ook mij lukte het. Dan vroeg hij: hoe wist je nou dat ik hulpeloos aan de weg zat? — Of kwam je hier zo maar langs? — Wie ben je ook weer? — Ik ken je toch? — Je brengt me wel vaker thuis, niet?

Dan mag de openheid het niet afleggen tegen de angst voor het verlies van identiteit. Dan zal ook sprake zijn van een Evangelisch getuigenis. Geen getuigenis van christenen voor de wereld, maar een getuigenis van christenen in de wereld. Een handelend getuigenis dat voor kritiek en zelfkritiek openstaat. Een getuigenis dat zijn kracht vindt in het gekozen uitgangspunt en het geboden perspectief.

Gerechtigheid en naastenliefde

Van een christelijk perspectief voor de mens in een veranderende wereld is geen blauwdruk te geven. Het is echter wel herkenbaar. Herkenbaar aan de normen van het Evangelie: gerechtigheid en naastenliefde. Dat zijn normen waaraan iedere visie, iedere boodschap voor de samenleving getoetst moet wor-

den. Ook iedere christelijke visie. Christen-zijn in een veranderende wereld is handelen in dienst van gerechtigheid en naastenliefde. Gerechtigheid en naastenliefde. Bij vragen van leven en dood, zoals abortus en euthanasie. Maar ook bij vragen van vrede en veiligheid, zoals de toenemende hoeveelheid schepping-verwoestende kernwapens. Bij vragen van rijkdom en armoede: de derde wereld. Bij vragen van verdeling van werk en inkomens. Bij vragen van energievoorziening, zonder onaanvaardbare risico's voor onze kinderen. Een christelijk perspectief mag pas verwacht worden wanneer de visie op deze vraagstukken echt voldoet aan de normen van gerechtigheid en naastenliefde. Christen-zijn in een veranderende wereld kan dan ook betekenen bestaande visies en oplossingen te herijken aan deze normen.

— Ben jij mister Soandso? — Ben je dan Lord Huppelepup? — Hoe heet je huis dan? — En eindelijk, triomfantelijk: jij bent mister Meilo, ja?

Zo was de orde van Rab: vijf dagen werken, een dag dronken en een dag van berouw-hebben. Daarna van voren af aan. Vijf dagen werken, op vrijdagavond scheren en verkleiden — en dan vol moed naar het dorps-café om het weekend te vieren.

Eens hebben we bij de kerkingang Rabs complete kleding aangetroffen: een zwarte jas, een zwarte broek, een witte broek, een borstrok, twee kapotte sokken, twee laarzen en een vuil hemd. Alles aan het prikkeldraad van de pastorietuin — en het was niet de maat van onze dominé. Het spul heeft er wel enkele dagen gehangen, voor we Rab weer te zien kregen.

—o—

Er is een tijd geweest, waarin drankmisbruik een volkskwaal in Nederland was. Op de postkantoren hingen leuzen als: „laat niet het weekgeld, zuur verdiend nog pas, verdrinken in 't jeneverglas.” Of een plaat van een klein meisje, dat haar vader uit de kroeg trachtte te tronen, met het onderschrift: „ach vader, niet meer.” Waarbij ach altijd in acht werd verbeterd.

Door wijze lieden werd wel eens geconstateerd: dat gereformeerden goede mensen waren, maar dat ze alleen wat moeite hadden met het jeneverglas en het invullen van hun belastingaangifte. De schrijver N. Baas (precies, die van 'Even parkeren' in de oude Reformatie) kon het niet nalaten, van tijd tot tijd een hartige boodschap weg te geven aan de beschaafde drinkers, die hij onder de mannen-broeders scheen te kennen. En eenmaal is zulk een waarschuwing in kabinetformaat tot in de hoogste gereformeerde kringen doorgedrongen. Als een bom!

Dat was bij het eerste grote V.U.-jubileum. In vele toespraken werden de naam en de deugden van dr Abraham Kuyper geroemd en die waren vele. Een jong jurist deed dat op zijn wijze. Hij vertelde dat zijn vader een goede man was geweest, maar een die meestal gebukt ging onder het feit, dat hij eens tot dronkenschap was vervallen: op het jaarlijkse feestavondje van het waterschapsbestuur. Dat schuldgevoel duurde ongeveer tot het nieuwe jaarfeestje in het zicht kwam. Maar dan zei hij: moeder, het kon wel eens laat worden, je moest maar op tijd naar bed gaan. En dan kwam vader — zeer laat en zeer dronken — thuis, vol schaamte en berouw. Dat duurde zo ongeveer een jaar, totdat, enz.

Zo'n gezinsdrama van strijd, drinken en berouw was door Kuyper opgelost, zo speechte onze jonge jurist. Kuyper, die zo veel goeds had gedaan, had ook de nood van dit gezin weggenomen. Hij had namelijk geschreven: dat niet bij de chocoladeketel, maar bij de champagnefles het calvinisme zou groeien en bloeien. Het was zijn verweer geweest tegen degenen, die uit hun armoedje hadden bijgedragen aan een eigen hogeschool, maar die het gebruik van champagne bij de openingsfeestviteiten hadden afgekeurd. Dus champagne of jenever: gereformeerden hoefden zich niet meer schuldig te voelen. De feiten liggen vast in de oude jaargangen van De Heraut.

—o—

Vroeger heb ik een zogenaamde kwartaaldrinker gekend. Een nette, op-

passende man, ijverig en zakelijk, een goede echtgenoot en fijne vader. Maar om de zoveel maanden moest het weer gebeuren. Dan dronk hij mate-loos, als om er aan dood te gaan. Hij ging niet dood, maar verloor wel in enkele dagen alle aanzien, dat hij in maanden had opgebouwd. Dan verloor hij vooral zijn zelfrespect, de moed om ermee te breken. Dan voelde hij zich het zwarte schaap van familie en dorp en het aankijken niet waard.

Enkele malen heb ik hem in de auto geladen, om hem thuis af te leveren. Maar zelfs dat was moeilijk. Hij durfde namelijk in die toestand niet thuis te komen en het eind van veel rondrijden was, dat hij weer bij een café nodig moest uitstappen. Zo maakte hij mij tot taxichauffeur en bijna medeplichtig aan zijn uitpattingen.

Ik heb daar eens serieus met hem over gesproken, toen het weer kon. En wat zegt dan een ongeschoold mens, die de knepen van de AA niet kent? Een beetje goedbedoelde wartaal, denk ik. Maar hij heeft me wel van serieus antwoord gediend. Hij zei ongeveer dit.

„Ik heb alles geprobeerd om van de drankzucht af te komen. Met zelfbeheersing, met doktersmiddelen, met de AA, met hulp van mijn gezin, met een kuur en met alle krachten. Ik dacht dat het over was. Maar toch was het een dag weer zo ver. Ik ging naar het dorp, kocht een fles jenever, en sloot me op in mijn werkplaats. Toen heb ik de fles genomen... en die stukgeslagen op de werkbank.”

Ik zuchtte van opluchting. En toen, vroeg ik, was het over?

Nee, zei hij somber. Ik ben weer naar het dorp gegaan, kocht een andere fles en heb die opgedronken.

—o—

Geen leuk verhaal? Nee, dat zei ik al.

Nu, zo was Rab, ons zwarte schaap. Wie kan zeggen, hoeveel strijd deze man heeft gevoerd om van zijn ziekte af te komen? Weet niemand het? Dan kan ook niemand hem veroordelen. Rab was een ijverig man, voor wie geen werk te vuil en geen afstand te ver was. Een vriendelijke, vrolijke, ongeschoren vrijgezel, in het afgedankte pak van zijn broer, die priester is in Ierland.

En vandaag hebben we ons zwarte schaapje begraven. Met een rouwdienst in het kerkje, waar onze dominé en een priester beurtelings voorgingen. Op de kist stond de naam van de overledene geschreven en zijn leeftijd. Bovendien was er een klein crusifix op de deksel geschroefd. Er waren tien bloemstukken voor Rab. Aan elk hing een kaartje met namen. Maar op een ervan stond geschreven: To an old pal, from his mates; voor een oude vriend, van zijn kornuiten. Geen namen — het was blijkbaar de zangclub.

Aan een plotselinge hartaanval overleden. Wel op zaterdagmorgen, dus in de staat van zonde, zal de priester hebben gedacht. Maar ook hij bad: Heer, geef hem vrede. En onze predikant sprak van Rab's Vader en onze Vader, die Dezelfde is.

Dat heeft vroeger onze Haarlemse predikant ons geleerd: Hij blijft Onze Vader, al liggen we ook in de goot.

P. J. van Kampen — Zeist

De herder en de andere kudde

„Er waren geen rovers of moordenaars; evenmin waren er Lamanieten, of enige andere -ieten; maar zij waren verenigd, de kinderen van Christus en erfgenamen van het koninkrijk Gods.” (4 Nephi 17)

Vorige week lazen we van Nephi's visioenen over Christus. Nu het gebeuren aan de overkant der zee en de „vervulling”.

De belofte

Het volk steekt over naar Amerika, daarbij geholpen door de Liahona, een soort kompas dat God gegeven had.

Er komt strijd tussen Nephieten en Lamanieten, afstammelingen van de twee broers.

Er volgt een erg lange beschouwing van Nephi over Gods handelen met zijn volk, waarbij hij onder andere spreekt over de komende Christus die, profeteert hij, een bezoek aan zijn volk in Amerika zal brengen:

„Doch de Zoon der Gerechtigheid zal aan hen verschijnen, en Hij zal hen genezen, en zij zullen vrede met Hem hebben, totdat drie geslachten en velen van het vierde geslacht in rechtvaardigheid zullen zijn heengegaan.

En wanneer dit is geschied, zal een snelle verdelgding over mijn volk komen; want ondanks mijn ziele-smart heb ik het gezien; daarom weet ik, dat dit zal gebeuren; zij verkopen zichzelf om niet; want als beloning voor hun trots en hun dwaasheden zullen zij verderf oog-

sten; want omdat zij de duivel gehoor geven en de werken der duisternis boven die van het licht verkiezen, moeten zij ter helle nederdalen.” (2 Nephi 26 : 9, 10)

Meer dan één Bijbel

Dat gebeurt later ook; een uitvoerig verslag van Jezus' komst naar de Nephieten lezen we in 3 Nephi. Nog één citaat voordat we hiertoe overgaan. Het zegt namelijk wat over ons, die het Boek van Mormon niet aanvaarden:

Maar ziet, ten dage, dat Ik er toe zal overgaan een wonderbaar werk onder hen te verrichten, opdat Ik Mijn verbonden moge gedenken, die Ik met de mensenkinderen heb gemaakt — dat Ik Mijn hand ten tweeden male moge uitstrekken om

Mijn volk te herstellen, dat van het huis Israëls is;

En Ik ook de beloften moge gedenken, die Ik u, Nephi, en ook uw vader, heb gedaan, dat Ik uw nageslacht zou gedenken, en dat de woorden van uw nageslacht uit Mijn mond tot uw nakomelingen zouden voortgaan — zullen Mijn woorden voortsissen tot aan het einde der aarde, als een banier voor Mijn volk, dat van het huis Israëls is;

En omdat Mij woorden zullen voortsissen, zullen velen der niet-Joden zeggen: Een Bijbel! Een Bijbel! Wij hebben een Bijbel, en er kan geen andere Bijbel meer zijn...

Gij dwaas, die zult zeggen: Een Bijbel, wij hebben een Bijbel, en wij hebben er geen andere Bijbel bij nodig. Hadt gij ooit een Bijbel verkregen, als het niet door de Joden was geweest?

Weet gij niet, dat er meer natiën zijn dan één? Weet gij niet, dat Ik, de Here uw God, alle mensen heb geschapen, en dat Ik hen gedenk, die op de eilanden der zee zijn; dat Ik regeer in de hemelen hierboven, en beneden op aarde; en dat Ik Mijn woord voortbreng tot de kinderen der mensen, ja, tot alle natiën der aarde?

Waarom mort gij? Omdat gij meer van Mijn woord zult ontvangen? Weet gij niet, dat het getuigenis van

twee volken voor u het bewijs is, dat Ik God ben, dat Ik het ene volk evenzeer gedenk als het andere? Daarom spreek Ik tot het ene volk dezelfde woorden als tot het andere. En wanneer de twee volken samengaan, zullen de getuigenissen der twee volken eveneens te zamen gaan.

En dit doe Ik, opdat Ik aan velen moge bewijzen, dat Ik dezelfde ben, gisteren, heden en voor eeuwig; en dat Ik Mijn woorden spreek naar Mijn welbehagen. En omdat Ik één woord heb gesproken, behoeft gij niet te denken, dat Ik er niet meer kan spreken; want Mijn werk is nog niet voleindigd; noch zal het zijn voleindigd, vóór het einde van het mensdom; evenmin van die tijd af tot in eeuwigheid. (2 Nephi 29:1-3, 6-9)

De Mormonen geloven daarom dat er méér door de Here geopenbaard is dan in de Bijbel geschreven staat.

Jezus in Amerika

Het laatste waarop wij hier letten is het verhaal van Christus' komst naar de „Amerikaanse Israëlieten". Dat vindt plaats vlak na Zijn opstanding. Het staat beschreven in 3 Nephi 11 en volgende. Een paar citaten:

Een ziet, de derde keer verstonden zij de stem, die zij hoorden; en ze zeiden tot hen:

Ziet Mijn Geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb, in Wie Ik Mijn naam heb verheerlijkt — hoort Hem.

En toen zij de stem verstonden, blikten zij opnieuw omhoog naar de hemel; en ziet, zij zagen een Mens uit de hemel neder dalen; en Hij was in een wit gewaad gekleed; en Hij kwam neder en stond in hun midden; en de ogen van de ganse schare waren op Hem gericht, en zij durfden niet tot elkander te spreken, en wisten niet wat het beduidde, want zij dachten, dat het een engel was, die aan hen was verschenen.

En Hij strekte Zijn hand uit, en sprak tot het volk en zeide:

Ziet, Ik ben Jezus Christus, Die in de wereld zou komen, zoals de profeten hebben getuigd.....

En toen Jezus deze woorden had gesproken, viel de ganse schare ter aarde, want zij werden indachtig, dat het onder hen was geprofeteerd, dat Christus Zich na Zijn hemelvaart aan hen zou vertonen.

En de Here sprak tot hen, en zeide: Staat op en nadert tot Mij, opdat gij uw handen in Mijn zijde zult kunnen steken, en opdat gij tevens de tekenen der nagelen in Mijn handen en in Mijn voeten zult kunnen voe-

len, zodat gij moogt weten, dat Ik de God van Israël ben, en de God der ganse aarde, en voor de zonden der wereld ben gedood.

En de schare trad toe, en stak de handen in Zijn zijde, en voelde de tekenen van de nagelen in Zijn handen en in Zijn voeten; en dit deden zij, en traden één voor één toe, totdat zij dit allen hadden gedaan, en met hun ogen zagen en met hun handen voelden, en met zekerheid wisten en getuigden, dat Hij het was, van Wie door de profeten was geschreven, dat Hij zou komen.

(3 Nephi 11:6-10, 12-15)

Hij spreekt dan met hen over allerlei zaken, zoals bij voorbeeld de doop, maar ook over zijn Nephitische kerk, de „andere kudde"; ook in Amerika kiest Hij zich twaalf apostelen uit:

Toen Jezus deze woorden had gesproken, zeide Hij tot die Twaalf, die Hij had gekozen:

Gij zijt Mijn discipelen; en gij zijt een licht voor dit volk, dat een overblijfsel van het huis van Jozef is.

En ziet, dit is uw erfland; en de Vader heeft het u gegeven.

En nimmer heeft de Vader Mij geboden, dat Ik het aan uw broeders te Jeruzalem zou vertellen.

Evenmin heeft de Vader Mij ooit geboden, dat Ik hun zou vertellen aangaande de andere stammen van

Terloops... door P. C. VAN WIJK

Vreemdeling op aarde

Niet zien, toch geloven

In Hebreeën 11 wordt de kracht van het geloof getekend met verwijzing naar verschillende personen. In het begin van het hoofdstuk worden genoemd Abel, Henoch, Noach, Abraham en Sara. Van de één weten we meer dan van de ander. Van Abel wordt gezegd dat hij een beter offer bracht dan Kaïn. Van Henoch weten we dat hij temidden van goddeloze mensen wandelde met God en dat hij aan het einde van zijn leven door God werd weggenomen. Noach moest een ark bouwen en zó werd hij met zijn gezin bewaard voor de gevolgen van de zondvloed. Abraham werd door God geroepen en moest de plaats waar hij woonde verlaten en op weg gaan naar een vreemd land, hij ging op weg zonder precies te weten waar hij terecht zou komen. Sara lachte toen ze hoorde dat ze een kind zou krijgen terwijl ze al oud was, maar toch bracht ze dit kind in geloof voort. Deze mensen hebben God geloofd op Zijn woord. Ze hebben geloofd, schijnbaar tegen beter weten in. Geloven is voor deze mensen geweest:

Gods belofte aanvaarden, die niet zien en toch geloven. Van Abraham wordt in Hebr. 11:9 en 10 gezegd dat hij in het land der belofte vertoefde als in een vreemd land, maar dat hij verwachtte de stad met fundamenten waarvan God ontwerper en bouwer is. In lied 3 uit het Liedboek wordt het zó gezegd:

Uit Oer (Ur) is hij getogen, aartsvader Abraham, om voortaan te geloven in 't land van Kanaän, om voortaan als een blinde te zien een donker licht, om voortaan helderziende te zijn op God gericht.

Uit Oer is hij getogen ten antwoord op een stem, die riep hem uit den hoge op naar Jeruzalem.

Het door God aan Abraham beloofde land was onzichtbaar voor hem, onzichtbare grond, en dus ging Abraham op weg naar een onzichtbare toekomst, een toekomst die naar menselijke maatstaven niet te grijpen was, maar die door Abraham tóch gegrepen én min of meer begrepen werd.

De belofte niet verkregen, het heil wel gezien

In vers 13 staat dat de genoemde gelovigen zijn gestorven 'zonder de beloften verkregen te hebben'. Een spreekwoord zegt: belofte maakt schuld. Als je hier leest dat de gelovigen de beloften niet hebben verkregen kun je je afvragen wat die beloften van God dan wel waard zijn. Wat zijn dat voor beloften die niet worden vervuld? Opvallend is dat het woord 'vervullen' in het Nieuwe Testament niet voorkomt met betrekking tot Gods beloften. Het ontvangen van de belofte wordt in de bijbel anders aangeduid: verkrijgen, beërven, ontvangen, wegdragen. We moeten er op letten dat de bijbel hier zegt dat de beloften tijdens het leven van de gelovigen niet verkregen zijn. Het beërven van wat God heeft beloofd vraagt tijd, vaak veel tijd, wordt naar de toekomst verschoven, voor een deel zelfs naar de toekomst ná dit leven. In Hebr. 10:36 wordt niet voor niets gezegd dat voor het verkrijgen van Gods belofte volharding nodig is. God denkt bij het geven van beloften niet altijd aan een korte, maar vaak aan een lange tijd. Van Abraham wordt dus gezegd dat hij tijdens zijn leven niet verkreeg wat hem wat beloofd, maar van hem staat ook in de bijbel (Joh. 8:56) dat hij de dag van de Here Jezus heeft gezien en zich heeft verblijd. Op het verkrijgen van de belofte moest hij wachten, maar het heil mocht hij wel zien. Abraham kón wachten, omdat hij God geloofde. In Rom. 4:16 e.v. schrijft Paulus hierover dat Abraham 'tegen hoop op hoop' geloofd heeft. Hij twijfelde niet omdat hij wist dat

God in staat is te volbrengen wat Hij belooft. Gods gedachten zijn immers anders dan die van ons, Gods wijze van werken is anders dan die van mensen. Daar heeft Abraham aan moeten wennen, dat zal hem moeite hebben gekost, maar zó — in dát geloof — heeft hij toch het heil gezien. Het woord 'zien' heeft in de bijbel vaak een dubbele funktie. In Genesis 12 en 13 lees je hoe God met Abraham in contact komt. God verschijnt aan Abraham, laat Zich aan hem zien en zó ziet Abraham God. En als Abraham in het beloofde land komt (Gen. 12:7 e.v.: Sichem, Bethel), dan ziet Abraham het beloofde land, maar er heerst hongersnood. Dan moet Abraham meteen al leren dat hij niet moet zien naar wat voor ogen is, maar verder moet kijken. Hij moet kijken naar het heil, hij moet dat heil zien. Op dit punt maakt neef Lot een grote vergissing. Als Abraham en Lot besluiten om uit elkaar te gaan, dan kijkt Lot naar de landstreek bij Sodom en dan ziet hij daar veel goeds, een goede toekomst, hij vertrouwt op z'n ogen maar zó ziet hij uiteindelijk toch verkeerd. Abraham kijkt, ziet anders, hij heeft de bril van het geloof op. En zó leert hij dat zijn zien gebonden moet zijn aan wat God vóór ziet. Zó ziet Abraham wat in Kanaän, precies zoals God wat in Abraham zag. De grote les voor Abraham is steeds weer geweest dat het verkrijgen van Gods beloften vaak ver weg is. Hem wordt een groot nageslacht beloofd, maar deze belofte krijgt pas een begin van vervulling in Egypte. Dáár dreigt de uitbreiding van het volk Israël volgens de mening van Farao zelfs uit de hand te lopen. (slot volgt)

het huis Israëls, die de Vader uit het land heeft weggeleid.

Alleen dit heeft de Vader Mij geboden hun te zeggen:

Dat Ik andere schapen heb, die niet van deze kooi zijn; die moet Ik ook toebrengen, en zij zullen Mijn stem horen; en er zal één kudde zijn, en één herder.

En nu, wegens hardnekkigheid en ongeloof begrepen zij Mijn woord niet; daarom werd Mij door de Vader geboden hun hieromtrent niets meer te zeggen. (3 Nephi 15:11-18)

Volstaan we met te zeggen dat het volk van de Nephieten ten slotte is ondergegaan, in de strijd met de Lamanieten vernietigd is. De laatste slag vond plaats bij de heuvel Cumorah, net zoals dat bij de laatste slag van de Jarediet en het geval was. Een van de laatsten die daarbij omkomt is de profeet Moroni, die later als hemelse boodschapper Joseph Smith openbaart waar deze zijn verslagen kan vinden. De Lamanieten, die door Gods straf donker zijn geworden, leven voort als Indianen. Voor de komst van de blanken (Columbus) bewoonden en beheersten zij het continent.

Konklusies

Een aantal konklusies valt uit het Boek van Mormon te trekken:

- Er hebben twee machtige en talrijke volkeren in Amerika gewoond.
- Hun oorsprong ligt in het Midden Oosten (Israël).
- Zij hebben God op een speciale manier gekend; zij zijn volkeren van Gods uitverkiezing geweest. Toch zijn ze beide totaal verdwenen, door God uitgeroeid.
- Christus is hun verschenen, ken-

nelijk tussen zijn Opstanding en zijn Hemelvaart. Een heel volk moest de vinger in zijn wonde leggen.

- (hier niet uitvoerig gemeld) Christus leert dit volk de volwassendoop.
- Christus kiest ook hier 12 mannen uit die speciaal zijn dienstvolk moeten leiden.
- Beide volkeren zijn tot de laatste man omgekomen. Tweemaal gebeurde dit bij de heuvel Cumorah, waar Smith vele eeuwen later de getuigenissen vindt.
- God heeft de Nephieten, en daarmee de Mormonen, dingen willen openbaren die de Joden en ook de christelijke Kerk niet heeft geweten.

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE (5)

is verschenen

BLIJVEN BIJ DE GENADE

— ds. G. van den Brink.

Tien schetsen over Handelingen.

Uit de inhoud:

De gemeente van Jeruzalem; Saulus; Preken met je handen; Leven van genade; De eerste gezinnen in Europa. Verder zijn er vragen en literatuurverwijzingen in de tekst opgenomen, waardoor de schetsen uitstekend gebruikt kunnen worden voor zowel individuele, als groepsstudie.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro: 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor gemeenschappelijke en individuele studie.

Een uitgave van het
Gereformeerd Landelijk
Jeugd Comité in samenwerking met
Buijten & Schipperheijn te Amsterdam.

Stichting Redt een Kind bang voor naamsverwarring

De Stichting Redt een Kind werd in 1982 geconfronteerd met de oprichting van een Nederlandse afdeling van de Engelse hulpverleningsorganisatie Save the Children Fund. Het bestuur van deze Nederlandse afdeling besloot om haar organisatie in ons land Stichting Redt de Kinderen te noemen. De nu vijftienjarige Stichting Redt een Kind is hierover zeer bezorgd, omdat de naamsgelijkenis met haar organisatie zeer groot is. Men nam met grote spoed contact op met de nieuwe organisatie. Daar zag men geen kans om de naam te wijzigen voor een grote wervingscampagne, die op 1 maart j.l. is gestart met een televisie-uitzending van de TROS. De Stichting Redt een Kind is nog in overleg met de nieuwe organisatie en verwacht, dat in een later stadium de schadelijke gelijkenis van de naam ongedaan wordt gemaakt.

De Stichting Redt de Kinderen is een niet-christelijke organisatie, die in samenwerking met o.a. haar moederorganisatie en de Wereld Gezondheids Organisatie WHO medische hulp wil geven aan zeer jonge kinderen, om te beginnen in Boven Volta. Men wil door het inenten van

alle kinderen in een gebied bepaalde ziekten geheel uitbannen. De Stichting Redt een Kind daarentegen richt zich op de totale zorg voor in moeilijkheden geraakte kinderen en werkt tevens geheel op christelijke grondslag. Toch vreest de Stichting de naamsverwarring met de nieuwe organisatie, omdat men in de loop der jaren het vertrouwen heeft gekregen van veel mensen. De Stichting Redt een Kind onderscheidt zich ook van andere organisaties doordat de onkosten door het vele werk van vrijwilligers verhoudingsgewijs uiterst laag zijn. In het land weet men dat al deze zaken horen bij de naam „Redt een Kind”, zoals de Stichting in het spraakgebruik wordt genoemd.

In de vijftien jaar van haar bestaan is de Stichting langzaam gegroeid tot een organisatie, die voor ongeveer 7000 kinderen zorgt. Hierdoor zijn talloze families in India en Afrika bij de hulpverlening gebaat. De Here heeft het werk van de Stichting zeer gezegend.

De Stichting is bang, dat door de te verwachten grote wervingsactivitei-

Nieuws uit breder kring

CNI-ontmoetingsdag 1983 over „Geloof en religie”

Op zaterdag 12 maart 1983 organiseert de Commissie Nederland IFES, een samenwerkingsverband van christelijke studentengroepen in Nederland, haar jaarlijkse ontmoetingsdag.

Plaats en tijd van samenkomst: een zaal van de Christelijke Gereformeerde Kerk, Wittevrouwensingel 33 te Utrecht, van 10.00 tot circa 16.30 uur. Het thema wordt uitgewerkt in twee lezingen; de eerste door prof. dr. J. Verkuyl over de verhouding tussen christelijk geloof en religies, de tweede door drs. B. Kristensen over christelijk geloof en de religie; aan de orde komen stromingen die het denken en voelen in de westerse samenleving beïnvloeden of bepalen, en de invloed die ze hebben op het christelijk geloof. Beide lezingen zullen hun spits krijgen in het aspect communicatie; het gesprek met de andersdenkende, waarbij apologetische vragen centraal staan.

Behalve voor lezingen is er plaats ingeruimd voor presentatie vanuit verschillende studentengroepen en voor ontmoeting.

Meer informatie en programma's van de dag kunnen aangevraagd worden op het CNI-kantoor, Nieuwezijds Voorburgwal 96-1, 1012 SG Amsterdam (tel. 020-257141, do. en vr.).

Onderwijsdag te Amerongen

Op zaterdag 19 maart a.s. wordt in het Zendingdiaconessenhuis in Amerongen de bij velen bekende bemoeidigings- en bezinningsdag gehouden voor christenen, die betrokken zijn bij het onderwijs.

Drs N. C. van Velzen, directeur van

de Evangelische School voor Journalistiek te Amersfoort, zal spreken over het onderwerp „Rust gevraagd!” Velen van hen, die in het onderwijs werkzaam zijn, ervaren door allerlei vernieuwingen een bepaalde opgejaagdheid. Dan komt de vraag op: „Hoe vinden we de noodzakelijke rust?”

's Middags zijn er muzikale en poëtische bijdragen naar aanleiding van het thema te beluisteren. Marian de Haas, onderwijzeres uit Veenendaal zal declameren en het onderwijzersgezin fam. Roest uit Rotterdam musiceert. Ook zal er veel gezongen worden.

Voor de kinderen wordt een apart programma verzorgd. Ieder is van harte welkom met het hele gezin vanaf half tien 's morgens.

N.B. Opgave van het precieze programma is te krijgen bij H. M. Postma, Platolaan 81, 3707 GD Zeist, tel. 03404-21021.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs:

f 42,— per jaar of f 22,— per halfjaar.
Buitenland f 50,— p. jaar of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

ten van de nieuwe organisatie bij de gevers verwarring ontstaat over de activiteiten van de Stichting Redt een Kind. Ook zouden de gevers zich door de naamsgelijkenis gemakkelijk kunnen vergissen in de rekeningnummers. De Stichting Redt een Kind heeft altijd maar zeer bescheiden wervingsactiviteiten nodig gehad. Hierdoor kon het geld van de Stichting zo veel mogelijk voor de hulp aan de kinderen worden besteed. Vanaf nu zal het publiek naar verwachting veel vaker de rekeningnummers van de nieuwe organisatie in de media tegenkomen. Dit is begonnen met 'n uitzending van TROS-aktua over 't projekt in Boven Volta. De nieuwe organisatie werkt bovendien met een gemakkelijk te onthouden gironummer, terwijl de gelijkenis met de Stichting Redt een Kind nog wordt vergroot doordat men een rekening bij de zelfde bank heeft. De Stichting Redt een Kind vraagt daarom alle gevers erop te letten dat men voor ondersteuning van haar werk de juiste rekeningnummers gebruikt en ook anderen op deze zaak opmerkzaam te maken. Men kan het werk van de Stichting Redt een Kind blijven steunen via **gironummer 1599333** t.n.v. Stichting Redt een Kind te Hattem of via **rekeningnummer 37.73.32.860** bij de **ABN-Doorn**.

VAKANTIE IN HET MONTFERLAND

Met ingang van 15 maart 1983 ter beschikking in mooi oud huis comfortabele vakantie-ruimte voor twee personen. Vlakbij prachtige wandelgebieden.

Inlichtingen: Ds M. J. W. Schopenhauer, Oudste Poortstraat 15, 7041 AP 's-Heerenberg, tel. 08346-2689.

Zoekt U in 't voor- en naseizoen voor uw groep ruimte?

Wist U dat
**Evangelische camping
„T BELOOFDE LAND”**
voor grote en kleine groepen accommodatie heeft?

BOSWEG 17 - 3781 NG VOORTHUIZEN
TEL. 03429 - 2942

Kampen: twee kleine kamers aangeboden aan rustige kamerbewoonster in een huis met twee andere studentes.

Telefoon 04160-34333.

WILT U EEN GEZELLIGE EN GESLAAGDE VAKANTIE ????

Huur dan nu een bungalow of bespreek een mooie plaats op de camping. U zult zich er thuis voelen.

Informeer eens naar de mogelijkheden voor U bij:

RECREATIECENTRUM
„ACKERSATE”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen
03429-1274

TE HUUR

van particulier
**HET LUXE
6 PERS. APPARTEMENT**
in het Tirolerdorp Axams.

Tel. 01862-2596.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

U kent de plaatsen...

Jeruzalem, Bethlehem, Nazareth, Capernaum, Galilea, Jericho, de Dode Zee...

Plaatsen die u kent uit de Bijbel, die u misschien wilt zien. Die u in ieder geval kunt zien.

De mogelijkheden in 1983 zijn:

- 15-daagse rondreis Israel en de Woestijn f 3055,- vertrek 15/04, reisleiding Ds. J. de Vreugd
- 17-daagse jeugdreis Israel en de Sinai Woestijn f 3050,- vertrek 25/07, reisleiding Ir. J. v.d. Graaf
- 15 daagse rondreis Jeruzalem en Galilea f 2560,- vertrek 07/10, reisleiding Ds. A.W. v.d. Plas
- Speciale 15-daagse reis voor gehandicapten vertrek 15/10, reisleiding Ds. A. v.d. Veer

Vraag het uitgebreide programma aan bij:

**ISRAEL
BIJBELREIZEN**

Vredeweg 22, 1505 HH Zaandam, tel. 075-157751

Naar aanleiding van de publikatie in dit blad.

stichting

redt een kind

alleen publikaties
met bovenstaand embleem
zijn en blijven van
uw stichting redt een kind.

met uw hulp
zijn wij 15 jaar bezig met
christelijke hulpverlening
aan kinderen in nood.

let op de juiste
bank- en gironummers.

secretariaat: dr. quépinlaan 23 - 4032 nh ommeren (gld.)
postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te Hattem
bank: ABM-Doorn, rek.nr. 37.73.32.860.

Chr. Geref. Vlaamse Evang. Ver. „FILIPPUS”
... en hij - Filippus - predikte hem Jezus (Hand. 8 : 35)

WINTERWERK IN DE KERK

De ideale tijd voor een dia-avond over het evangelisatiewerk op gereformeerde grondslag in België, voor uw wijk, gemeente of verenigingsavond. Neemt eens vrijblijvend contact op met onze secretaris: de heer R. L. Lichtert, Kruissherenstraat 10, 3078 GT Rotterdam. Tel. 010-826798. Giro 280.717 van de Rabobank te Leerdam, onder vermelding: „Evang. Ver. FILIPPUS”, Rek.nr. 35.84.33.924.